

A minoriták Szegeden

Körtvélyessy László Albin (elsővárosi minorita atya tollából) nemrégiben hasznos könyv hagyta el a sajtót. A munka a minorita rend két évszázados történetével és benne a szegedi minorita település sorsával foglalkozik.

A könyv nagyobbik része általános rendtörténet, ez bennünket most kevésbé érdekel. Csak néhány mozzanatot emelünk ki belőle. Ismeretes, hogy mindjárt a Szeráfi Rendalapító halála után ellentétek merültek föl a franciskánus rendben, hogy a szent szegénységet és az evangéliumi tanácsokat szó szerint tartás-e meg, vagy pedig alkalmazzák a folyton változó történelmi viszonyokhoz. Az első fel fogás hívei voltak az obszervánsok, akik semmiféle engedményre nem voltak hajlandók. Ezek Szegeden a XV. század folyamán Alsóvárosban telepedtek le és azóta is ott élnek. Az enyhébb árnyalat képviselőit konventuálisoknak nevezték. Ezeknek szellemi utódjai a mai minoriták.

A konventuálisok középkori, Szent Erzsébetről nevezett palánki temploma és kolostora, amelyben valószínűleg a híres szegedi vérző ostyát is őrizték, a török időkben enyészik el. Ma már csak néhány faragott kő maradt csak meg belőle.

A mohácsi vész után az újjászülött és önállósult minorita rend ismét 1607. telepedik le hazánkban, de Szegeden csak a szentéletű Kelemen Didák tartományfőnök buzgólkodására a XVII. század első felében ver gyökeret. Az 1739. béke után, amely a töröknek visszaengedte Belgrádot, az ott működő minorita atyák kénytelenek elhagyni a várost és Szegeden húzódtak meg. Amikor Mária Terézia a településhez 1742. díszes okirattal hozzájárult, a szegedi konvent Szent Erzsébet napján, a franciskánus harmadrend mennyei pártfogójának ünnepe P. Kovács Dezső gvardiánsága alatt meg is alakul.

Az új konvent védőszentjéül Szent Miklóst választották: egyrészt azért, mert a dominikánusok régi középkori Szent Miklós-temploma helyén épült, másfelől pedig szegedi jóakarójuknak, Kárász Miklósnak névadó patrónusa szintén Bari híres szentje volt. Ideiglenes kápolnájuknak máig fennmaradt gyönyörű Szent Miklós-képét Kárász főjegyző ajándékozta.

A templom terveit Lechner Vencel építész készítette, a kőművesmunkákat pedig Dobi János szegedi mester végezte. Az alapkövet 1747-ben tették le, míg a munka csak 1767. fejeződött be. A templomból 1789. plébánia lett.

A konventnek az idők folyamán számos kiváló tollforgató tagja is volt, így Gaál Damaszcén (versek), Somogyi Elek (hitbuzgalmi művek), Patonyi Tádé (tudományos munkák), Gál Bernádin (prédikációk), Csák Ciriák (Kelemen Didák életrajza), stb. A Csanádegyházmegye egykorú paphiánya következtében a szegedi minoriták átmenetileg számos plébánián buzgólkodtak.

A könyvnek szellemi-történeti szempontból nagyértékű része a könyvtár katalógusa, amely a rendház tagjainak széleskörű szellemi érdeklődését, vallásos, humanista és nemzeti kultúráját igen kedvező fényben mutatja be.

Körtvélyessy Albin munkája a szegedi tudományos irodalomnak hűzágpótló gyarapodása. Ajánljuk mindenki figyelmébe, aki városunk múltja iránt érdeklődik.

Bálint Sándor

Finom munkára használható

vaigyékényt

minden mennyiségben veszek. HAZI-IPARI VALLALAT Szeged, Bocskay-utca 5 szám.

293

Italmérők!

BORT ÖRDÖG ANTAL bornagykereskedőnél

legelőnyösebben vásárolhatók

Szeged, Kálvária-sor 8. — Telefon: 29-38.

Minőség!

Megbízhatóság!

Az új anatómiai intézetben kell elhelyezni a Klebelsberg-könyvtárat

Baló József professzor nyilatkozata

(A Délmagyarország munkatársától) Az egyetemi könyvtár nagy érdeklődéssel kísért problémája — amellyel már két cikkben foglalkoztunk, mindig új oldalról világítva meg a nagyjelentőségű kulturális kérdést — újabb, igen fontos tényezőkre terelte figyelmünket. Az egyetemi intézeteknek és klinikáknak ugyanis majdnem mindegyiknek igen értékes, szép külön könyvtára van, azonkívül itt van még a Klebelsberg-könyvtárnak nevezett orvosi könyvtár, amely a belgyógyászati klinika egyik földszinti helyiségében ugyanolyan szűkös körülmények között vegetál, mint a központi egyetemi könyvtár. A Klebelsberg-könyvtár pedig a háború kitörése előtt nagyszerűen berendezett és megszervezett könyvtár volt s ha háború nem zárja el a külföldi tudományos irodalomtól hazánkat, akkor fejlődése biztosítva is lett volna. Az orvosi tudományos könyvtárak ugyanis abban különböznek egyéb könyvtáraktól, hogy itt nem annyira az orvostudomány történetével, fejlődésével kapcsolatos irodalomra, mint az állandóan megjelenő folyóiratokra fektetik a fősúlyt. Az orvosi archivumoknak nevezett tudományos folyóiratok azok, amelyek az ilyen könyvtár életét biztosítják, mert ezeken keresztül tart lépést az orvos, a biológus az orvostudomány fejlődésével és újabb és újabb felfedezéseivel.

A Klebelsberg-könyvtár

egyetlen tereméből álló helyiségében a könyvtár hozzáértő, agilis vezetőjével: Baló József professzorral tettünk látogatást. A könyvtárban a rokonszenves, kitűnően képzett könyvtáros: dr. Jezerniczky Manyi fogadott s a könyvekkel zsúfolt polcok és hatalmas kötetektől roskadozó asztalok között beszélt az orvosi könyvtár életéről, mai helyzetéről.

— A könyvtár ma is igen látogatott, bár a fejlődése jelenleg teljesen megállt. A háborús évek elején egy ideig még kaptuk az amerikai s Amerikán keresztül az angol folyóiratokat, orvosi szaklapokat, de most — 1941 ősze óta — ez teljesen megszűnt. Ma már csak svájci és német archívumokat kapunk.

Baló József professzor itt megjegyzi, hogy most akarja kiépíteni a kapcsolatokat az északi semleges államokkal, különösen Svédországgal, hogy legalább onnan kapjon a könyvtár szakfolyóiratokat. Majd a Klebelsberg-könyvtár háborúelőtti beszerzettségéről beszél s elmondja, hogy a könyvtár azokból az úgynevezett interkaláris kamatokból létesült annakidején, amelyeket az egyetem építkezései alkalmából bankoknál letétbe helyezett összegek után a bankok fizettek. Amikor 15 évvel ezelőtt Baló József professzor átvette a Klebelsberg-könyvtár vezetését, első dolga volt, hogy a külföldi szakfolyóiratok beszerzését megszervezzék. Központi katalógust létesítettek s így minden klinikán, egyetemi intézetben tud-

ják, hogy melyik folyóirat hol található meg s milyen évfolyamokat szerezték már be. A folyóiratok megrendelését is központosították és ilyen módon rohamosan fejlődött a könyvtár.

— A fejlődés a háború óta megállt — folytatta Baló professzor — de a háború utánra meg vannak terveink, elképzeléseink. Elsősorban arra kell törekednünk, hogy az egyetem orvosi aktáit minél értékesebbé, minél tökéletesebbé tegyük, mert ez kell hogy az alapja legyen a könyvtár jövőbeni fejlődésének.

Az egyetem világhírű orvosi aktái

ugyanis cserepéldányokként forognak a világ minden részében s cserébe a legnagyobb orvosi szaklapokat kaphatja majd meg a Klebelsberg-könyvtár. A könyvtár fejlődését ez igen jelentékeny mértékben biztosíthatja, példa erre az ugyancsak világhírű szegedi matematikai akták elterjedtsége. Riesz Frigyes professzor az egyetem matematikai aktái révén olyan nagyszerű könyvtárt gyűjtött össze a világ minden részéből, hogy példaképül szolgálhat bármely magyar intézmény részére. A szegedi egyetem orvosi aktáinak már a XII. évfolyama jelenik meg a közeljövőben s a XII. kötetben Ivanovics György professzor értekezik a chemotherapiáról, dr. Telbisz Albert magántanár, a kiváló harcigáz szakértő a mustárgázról ír, Fazekas Gyula magántanár pedig tudományos, valamint gazdasági jelentőségű kísérleteiről számol be a mellékvese fokozásával történő hízlalással kapcsolatosan.

— Hogyan képzei el Professzor ur a könyvtár elhelyezését? — kérdezzük.

— Tekintve azt, hogy a háború befejezése után a szegedi anatómiai intézet épületének megépítése múlhatatlanul szükséges lesz, igen helyesnek és célszerűnek tartanám, hogy az új anatómiai intézetben legyen a Klebelsberg-könyvtár. A tervszerű elhelyezés magában foglalná a kényelmes olvasóhelyiségeket is, valamint itt lennének a könyvtár raktárhelyiségei.

Tartós ondolálást legújabb francia géppel csináltasson.

A haj nem törik és természetes fényt kap. Estélyi frizurák. Herédi Gizella Szeged, Kossuth

gvönnörűen készülnek. Lajos sugárut 23.

Asszonyom!

Ön di'ta'an kozmetikai tanácsot kap elhanyagolt, szeplős, málfoltos száraz, zsiros, ráncos és kényes arcbrőnek megfelelő speciális krémek vásárlásánál

PUDER ALÁ

ÁRA: 30 P.

ÉJSZAKÁRA

DUDÁS SZEGED, SZÉCHENYI TÉR 2. (FISZA-SZÁLLÓ MELLETT)

és az orvosi akta szerkesztősége és adminisztrációja.

A budapesti egyetem orvosi könyvtárát

állította élénk példaképpen Baló professzor. Ez a könyvtár, amely nemrégiben költözött az Üllői-út 26. számú házába, világviszonylatban is számottevő orvosi könyvtárnak mondható. Baló professzor, aki tudományos küldetése során járt a washingtoni Sir John General Library-ben, az amerikai hadsereg orvosi főnöke rendelkezésére bocsájtott s európai mértékkel fel sem mérhető módon nagyszabású könyvtárban, amelyet a világ legnagyobb orvosi könyvtárának ismernek, a legnagyobb lelkesedéssel és agilitással készül a szegedi orvosi könyvtár háború utáni újjászervezésére. Jelenleg a Klebelsberg-könyvtárnak nincsen semmi jövődelme, egyedül a természettudományi kutatási alaplól kap olyan összeget, amellyel valahogy eltengődik. Pedig — hangsúlyozni fölösleges — mennyire fontos az orvosi könyvtár fejlesztése, amely az orvostudomány haladását szolgálja. (—)

Tíz hegy özség megalakítását kéri a polgármester a földművelési minisztertől

(A Délmagyarország munkatársától) Jelenleg a Délmagyarország, hogy Szegeden is megkezdődtek az előkészületek a hegyközségek megalakítására. Az ország többi börttermelő vidékén már évekkal ezelőtt megalakultak a hegyközségek. Szegeden erre csak most kerül sor. Pár héttel ezelőtt összeírtak a szegedkörnyéki szőlő és gyümölcsösöket, a statisztika feldolgozása most folyik a város házában. Annyi máris megállapítható, hogy mintegy 12000 katasztrális hold a szegedi szőlő és gyümölcsös terület. Ennek megfelelően a polgármester feltérjesztést intéz a földművelési miniszterhez és 10 hegyközség megalakításának engedélyezését kéri. Ha ehhez a minisztérium hozzájárul, egy-egy hegyközség 1200 holdas területet foglal magában.

A hegyközségek megalakítása most már rövid időn belül megtörténik Szegeden is. A hegyközségek munkásságára nézve miniszteri rendelet intézkedik. A rendelkezések szerint a hegyközség köteles a szőlőknek és a gyümölcsösöknek szükséges őrzéséről gondoskodni, a szőlő és gyümölcsfa növényi és állati kártevő ellen való egységes védelemről és mindarról gondoskodni, amit a miniszteri rendelet errenézve előír. A hegyközség feladata mindazt kezdeményezni és megvalósítani, ami a szőlőkben és a gyümölcsösökben a célszerű telepítést, művelést és szüretelést, a bor és a gyümölcs helves kezelését, általában a jövedelmező gazdálkodást, mint a tervszerű és gazdaságos értékesítést előmozdítja.

A hegyközségek ügyeit a hegyközségi elnök, a közgyűlés és a választmány intézi. A hegyközségek élén a hegybíró áll és mellett még a hegyközségi titkár tevékenykedik.